

den van Catalonien sijn de Hoofdstad Barcelona, Tarragona, Tortosa, Lerida, Solsona, Cordona, Vich, Girona, Urgel, Puicerda, Cervera, Balaguer. Men rekend dat in Catalonien een Hertogdom/ byz Marfigzaaffchappen/ eif Groven/ en daar en boven een groot getal byz Heerlijkheden sijn/ die haer hooge en lage Jurisdicte hebben. Het Land/ 't welk in sig selven ten opsigt van andere Spaansche Provinchien/ byz volkrijk is/ sou het selve nog te meer wesen/ indien de begerete tot den oorlog/ de trots en traagheid der Inwoonderen/ het selve niet en belette. Hier van daan is het van gelijken/ datse sig tot den Landbouw/ en tot de handwerken niet garen begeben/ en dat men rekend dat'er ober de honderd duiffend Fransen/ of die van Franse afkomst sijn/ in dese Provincie woomen/ die alle de boozschreven dingen ten principale verrigten. Van de Zeekust sijn verscheide Havens/ maar die doozgaans te veel aan het geweld der winden geexponeert sijn/ en daarom ook niet al te veilig sijn. Naast God sijn de Cataloniers haer vyjheid aan de Fransen schuldig/ dat's te seggen/ datse van het jok der Moeren verloft sijn. In het jaar ogt honderd en een herwon Catel de Gzoute Barcelona/ de Hoofdstad van dese Provincien/ op de Moeren/ en stelde aldaar een Gouverneur met den rijtel van Graaf van Barcelona; wiens nabolgers sig'er den eigendom van aanmatigden/ en haer gebied soo verre uitsirekten/ datse behalven het Gzaaffchap Barcelone/ ook dat van Besalu/ Cerdagne/ Roussillon/ Empurias/ en Urgel beheerschten: Maar in den jaere elf honderd seben en dertig werden alle dese Staten/ dooz het houtwelijk van Raymond de Bysde/ met Petronella/ eenige Dogter van Hamirus de Tweede/ Koning van Aragonien/ met het selve Koninkrijk vereenigd. In den jaere 1640. gaven sig de Cataloniers aan de Fransen ober/ de heerschappie der Spaansen moede synde/ en dat op de persuafe van eenen Joseph Margueret/ sijnde een Edelman van die Provincie/ en hadden de Spaansen elf jaren lang genoeg te doen/ om dese Provincie weertom te krijgen/ waar toe de inwendige onrusten in Vankrijk niet weinig contribuerden: wordende booz de rest dooz het maken van de Pyreneesche Bzede/ dit selve Gebergte tot een scheidsmuur tussen Vankrijk en Spanjen gesteld.

Barcelona.

Barcelona, in 't latyn Barcino/ is de Hoofdstad van Catalonien/ gelegen aan de Middellandse Zee/ tussen de Mond van de Riviere Lobregat en Besos. Het is een gzoote/ schoone/ sinnelijke/ en rijke Stad/ hebbende oberbloed van alles/ wat tot het leven van noden is. Se heeft den tptel van een Gzaaffchap/ een Souverein Hof van Justitie/ een Hof van de Inquisitie/ een Hooge School/ een Bisdom/ afhankelijk van dat van Carragona/ een goede Haven/ en het om eigen munte te slaan/ op welkers Denires men leeft/ Barcino Civitas. Men maakt daar seer schoone lakenen/ en seer sijne Bedkleden/ bekend onder de naam van Catalaansche. Se is verdeeld in twee deelen/ waar van de eene de Oude/ en de ander de Nieuwe Stad genaamt wojd. Elk van dese twee heeft sijn bpsonder Muren/ die dan

Veel Frans-
sen in het
selve.

dan nog dooz een ander versterkt worden / die om alle beide heenen gaat / en dooz een diepe Gragt / hooge Bojstwerlinge / verscheide Coorrens en Bastions versterkt word; inboegen dat Barcelona vooz een van de beste Steden van Spanjen passeren kan. Dese Stad is seer Oud / en men meent datse dooz den Velboerse der Carthaginiensen / Amilcar Barca / dze honderd jaren vooz de geboorte van onsen Saligmaker gestigt is / en datse daar van de naam van Barcelona gekregen heeft. De Franse veroverdende in den laatsten oorlog / maar se wierd dooz het sluiten van de Rijstwykse Vrede weerom gegeven. Den Adelman gevangen setten / om wat voozreden het ook sou mogen wesen. 't Is iets bzeemds dat den Bisschop van Barcelona komende te sterben / syn vrienden van de erffenisse van syn goed verstoken syn / komende het selve immediatelijk aan den Paus van Rome te verballen; die om dese reden ook gemeenlyk een Minister tot Barcelona heeft / om op het verballen van de erffenisse te passen / en sozge te dzagen dat 'er niets van de goederen herbzeemd word.

Wanneer onder de Regeringe van de Kysers Honorius en Theodosius / allerley slag van Volk in Spanjen viel / en de Stad Carragon / een van de voornaamste in die gewesten / dooz de Dandalen ingenomen en verwoest wierd / soo heeft Barcelona aan Inwoonders beginnen toe te nemen / en sekerd die tyd met de omleggende Landen de Gothen en Alanen gehoozsaamheid betoond; maar als naderhand de Gothen dooz de Moren overwonnen wierden / soo quam Barcelona mede onder der selver Heerschapple; die Carel de Gzooote / en syn Soon Lodewijk de Eerste haar weer ontrokken / en haar Gouverneurs met den titel van Gzaben gaben / in welken staat het gebleven is / tot dat Barcelona met het Koninkryk van Aragonien vereenigt is. Hier op herft dese Stad eerst recht beginnen toe te nemen / insonderheid na dat de Eilanden Baleares / Majorca en Minorca / veroverd / en de Africanen van uit de heerlyke Landen rondom Valencia gelegen / verdzeven waren: hebbende sy sig op deselbe tyd te gelijk tot den oorlog en de koopmanschap begeben / en is in korte jaren / dooz den buit die de Inwoonders op de Moren maakten / als mede dooz de winst der koopmanschappen soodanig aangewassen / datse vooz een van de voornaamste Steden niet alleen van Spanjen / maar ook van Europa gehouden wierd. Behalven de Haven / in welke gzoote koopmanschap gedzeven word / heeftse een bzugge / die seven honderd en dzyftig schyeden Zee-waarts in gebout is / om het geweld der Zee en Winden te bzeeken / alsoo deselbe wegens syn wyte byz bloot vooz deselbe gelegen is: gelijk de Stad selve ook dikwyls seer gzoote schade daat dooz geleben heeft. Gemeenlyk plegen de gene die naar Italien willen sig hier in te schepen / soo als den Arts-hertog Albertus van Oostenryk / in den jaare 1595. en de tegenwoordige Koning van Spanjen / voozleden jaar ook dede. De ruime en bzeede straten / welkers gelijken niet veel in Spanjen gesien worden / syn seer subber en rein / alsoo daat veel heime-
melijke

72 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
melijke Canalen onder de aarde sijn / die elders in Spanjen ook seer
weinig gebonden woerden. Niet verre van de Stad leid een hooge en
steile Berg / die sy gemeenlijk Montvi noemen / waar uit gedurig
sien gehoutwen woerd / soo datse hier omtrent daar van geen gebreke
hebben. Se woerd doorgaans soo groot als Napels gehouden / hoewel'er
na proportie soo veel Inwoonders nog Bzeemdelingen niet en sijn; niet
tegenstaande sy'er ook geen gebreke aan heeft. De Inwoonders sijn
vriendelijk tegen de Bzeemdelingen / en de voutwelijke seze is aan de
schoonste kant. Ten tijde als den Hertog van Albuquerque daar On-
derkoning was / te weten in den jare 1617. geschieden'er veel straat-
schenderpen op de groote wegen / maar hy maakte dooz het oeffenen
van een strenge Justitie / wel haast dat het over al veilig was. De Ca-
talanen brachten in / datse een voorrecht hadden / van niet te mogen ge-
pynigt woerden; maar hy liet haar in sijn eigen huis ter plepe brengen /
zeggende dat dit het huis van den Koning was. Daar na gelafte hy den
Kraad het gewesene bonnisse ter executie te brengen / latende eens op een
nen dag seben en twintig Misdadigers hangen / en rijdende in eigen
persoon dooz de Stad / om te sien of het bonnis wel wierd uitgeoerd.
De Kerken te Barcelona hebben niet veel bysonders / maar la Casa de
la Deputation, waar in de Edelen van het Land te samen komen / is
een fraay gebouw van loutere gehoutwen vierkante Steenen / met mar-
mere Pijlaren. Het selve heeft een schoon verguld dak met gangen /
waar op men wandelen en sitten kan. Rondom het selve staan alle de
Graven van Barcelona / tot op den tegentwoordigen Koning van Span-
jen toe; die ten allen tijden / wanneer se daar tot Graven wierden aan-
genomen / in eigen persoon verschijnen moesten / gaande het selve in de-
ser boegen toe. Wanneer hy aanquam wierden de Stadspoozten toe-
gesloten / en die van binnen lieten een kleine jonge / gekleed als een
Engel / en een gouden seutel in sijn hand hebbende / over de Muren
afdaalen; die van den Koning vzaagde / in wiens naam hy quam / en
wat hy hier quam doen? Den Koning geantwoord hebbende / dat
hy als Koning van Castilien / en Heer van Biscapen quam / en inge-
laten wilde sijn: soo gaf de jonge hem die gouden seutel / en de Poozt
wierd open gedaan. Behalven dit gemeene Landshuis / soo sijn'er op
deselbe Markt plaats te sien La Casa de las Armas / of het Wapenhuis /
in het welke vooz eenige duisend Man pieken en musquetten sijn: Ten
anderen de Waag: ten derden La Looia, of de Beurs / sijnde een aan-
sienlijk gebouw / waar in de koopluden / als tot Valencia / haar ei-
gen Regter hebben. Ook staan hier mede Keiser Carel de Vijfde / met
den Rijks-Adelaar / en boven dien de Princen van Catalonien / en de
Graven van Barcelona. Eindelijk is dit Grasschift van Araulphus
de Eerste Koning der Gothen in Spanjen / wel sijn betragtinge
waardig.

Bellipotens, valida natus de gente Gothorum,
 Hic cum sex natis, Rex Ataulphe, jaces.
 Ausus es Hispanias primus descendere in oras,
 Quem Comitabantur millia multa virum.
 Gens tua tunc natos, & te invidiosa peremit,
 Quem post amplexa est Barcino magna gemens.

Als of de Stad hem dus al klagende aanspreek:

Gy Koning Ataulf, kloek en moedig in de Wapen,
 Met u zes Soonen, die gelyk als gy rechtschapen,
 Gesprooten uit den Goth, legt althans hier en rust.
 Gy waard, die 't aller eerst met magt de Spaanse kust
 Dorst naken; en die door den wrok van snoode fielen;
 Al was 't u eigen volk, met al die brave zielen
 Geraakten aan een kant. Het magtig Barceloon,
 Met droefheid overlaan, bergt Vader ende Soon.

Tarragona, in 't Latyn Tarraco, is een oude / en by de Geschichtschryvers seer beroemde Stad in Catalonien / of Hispania Citerior, hebbende booz desen een groot deel van Spanjen van dese Stad de naam van Hispania Tarraconensis, of het Carragonische Spanjen geboerd. Se leid aan de Middellandsche Zee / daar de Riviere Francolp in deselve valdt / tussen Barcelona en Tortosa / agtien mylen van de eerste / en vyftien van de laatste plaats. Se heeft een tamelyke Haven / en is met een oude sterke muur omringt / behalven datse op een rots gelegen is. Op de Bolwerken legt Beschut / om de stroopende Zeerovers af te keeren. Den omtrek is soo groot / dat 'er wel twee duysend huizen in souden staan konnen / hoewel 'er tegentwoordig maar omtrent de vyf honderd gebonden worden / hebbende deselve veel van haar oude luister verloren. Nogtans word 'er een goedkoop handel gedreven. Se heeft een seer oud Bartsbisdom / en een hooge Schoole / die in het jaar 1572. dooz den Cardinaal Gaspar Cervantes / gestigt is; als mede een heerlyk wijn gewas in de omleggende Landebouwen / en boben dien geen gebrek van andere dingen / tot bermaak of nootzakelykheid van noden. Ook is 'er Koozn / Olie / en Wee in overvloed. Men siet aldaar veel gedenkteeken der oudheid / onder anderen den Cempel / die by 't leven des Keisers Tiberii, ter eeren van den Keiser Augustus gebouwt wierdt. Se is dooz de Scipioenen gestigt / en de geboorte plaats van Paulus Orosius.

Tarragona.

Tortosa, van Ptolomeus Dertosa genaamt / is een Stad in Catalonien / aan de Riviere Ebro / drie mylen van desselvs Mond / en vyftien van Carragona tegen het Westen / in een seer bygubtare Landebouwte gelegen. Het overloopen van dese Riviere bzagt haar dooz de groote watersnood / in den jare 1532 een groot gebaar en schade toe. Over dese

Tortosa.

74 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

Bibiere heeftse een schoone Brugge / die sijn besiens wel waardig is. **Se** is niet seer groot / nog volkryk / egter heeftse een Academie / en een Bisdom afhanckelijck van Carragona. Men segt dat den Heiligen Augustus hier den eersten Bisschop sou geweest sijn. **Se** heeft een goede Citadelle / en is booz de rest wel genoeg versterkt. **Op** den Berg / daar het Kasteel legt / siet men een poort / die ten renemaal van bruiue marmer Steen gehouden is / die niet verre daar van daan gegraeven word. **Ook** sijn'er eenige Silber Mijnen / IJser bergwerken / Aluin / Gips / Alabaster / &c. **De** Franssen veroverdense in den jare 1649. en verloorense het jaer daar aan volgende.

Lerida. Lerida anderfins Ilerda is een Stad in Catalonien / leggende op een kleine Heubel / en sig uitstreckende tot aan de Wester oever van de Bibiere Segza / ober welke een Brugge leit / segen uien van de plaats daar dese Bibiere in de Ebzo valt. **Het** is een sterke plaats / en in de Historien seer vermaard / wegens de overwinninge / die Caesar hier bevoegt / op de troupen van Ascanius en Petreius / die de syde van Pompejus hielden / en dooz verscheide belegeringen / diese heeft uigestaan. **De** meesten houdense booz het Oude Athanagia der Allergeten. **Se** heeft al mede een Bisdom / dat van Carragona afhangt.

Salfona. Salfona, Solfona, en Celfona, is een kleine Stad in Catalonien / gelegen op de Bibiere Cardoner / drie mijlen boven Cardona. **Men** meend / datse op de ruinen of oberblijffelen van het oude Cereffus, een Stad der Jaccataniers / gebout is.

Cardona. Cardona is een Stad in Catalonien / op de Bibiere Cardoner / waar banse de naam ontfangen heeft / tussen Salfona en Mantefa / drie mijlen van de eerste / en seven van de laatste plaats gelegen. **Se** heeft den tijtel van een Hertogdom; en is seer vermaard wegens sijn Zout mijnen / waar van wy op een ander plaats iets gesegt hebben. **Dit** Zout / gelijk wy toonden / wast gedurig aan / en is van verscheide couleuren / als sneewit / helder en doorszijnende als Crijstal / paars / blauw / groen / incarnaat / orange / &c. het welke egter dooz het wasschen / of stampen / wit word. **En** niet tegenstaande dit Zout seer scherp is / en dat'er op soodanige plaatsen selden eenig gras gzoet / soo wassen hier nochtans niet alleen veel kruiden / maar ook seer bzugtbare en smakelijcke Wijngaarden en Druiven. **En** ander bysonderheid omtcent Cardona is een Fontaine / die seer goed water geest / 't welk egter de couleure van bloed roode wijn heeft. **Hog** is'er een ander Fontein in Catalonien / wiens water sijn natuurlijke verwe heeft / en nochtans alles wat daar in gewoopen word goud doet schijnen. **Dit** gaf eens gelegenheid aan iemand die seer gierig / en niet minder gek was / van alle dagen sijn silber geld daar in te werpen / in meeninge dat het daar dooz in goud veranderen sou. **Maar** dit viel heel contrarie booz desen dwafsen gierigaard uit. **Want** andere / wat wijser / en te gelijk wat schalkagtiger als hy sijnde / dit groofterbeert hebbende / namen haer kans so wel waar / datse op sekeren tijd met den ganschen buit doozgingen.

Vicq.

Vick, of Vicq, in't Latijn Vicus, en Ausa Nova, is een kleine Bisschop

lyke Stad in Catalonien / gelegen op de Riviere Cer / negen uren van Girona / tegen het Westen. Se is gebouwt op de ruinen van een Stad der Rusitaners / die de naam droeg van Aqua Veconia, of Voconis / en naderhand van Ausa. Se heeft een harden en Rotsagtigen grond / en misschien dat de Inwoonders na deselve aarden / synde gegansch Spanjen.

Girona, of Gerunda / is een Oude en matelyk groote Stad in Catalonien / en vooz desen de Hoofdstad der Rusitaners. Se leid by de r'samenkomst van de Riviere Onar / en de Cer / seben mijlen van de Zee / tegen het Westen / en seftien mijlen van Perpignan / tegen het Zuiden. Het is een Bisschoplyke Stad / en heeft den tytel van een Hertogdom. Se is sterk van naturen / en dooz de konst. Se word gedefendeert dooz een Kasteel in de Stad / en dooz drie Fozten die op soo veel na by gelehet Hoode / en het derde het Fozt der Capupnen genaamt woerden. De voozschrebe Rivieren verschaffen het water in de gragten / het welk niet weinig contribuereet tot desselvs sterkte. Se is verscheidemalen belegerd geweest / en in den jare 1694. dooz de Franssen gewonnen / dog by koop en Handwerksgluiden. Daar is een schoone Dom-Kerk / in welke de Reliquien van S. Felix / en Marcissus bewaard woerden; waar van de Christelyke Poet Prudentius / in syn Boek Peristephanon, in den Loffang ter eeren der agtien Martelaars van Saragossa / aldus spreekt :

Girona.

Parva Felicis decus exhibebit,
Artubus sacris locuples Gerunda.

Dat is:

Het klein een rijk Geroon sal altoos even seer,
Aan 't heilige gebeent van Felix geven eer.

Urgel, Urgella, Orgelium, Orgella, en Orgia, is een Stad in 't gewest der Ceretanen / of het Cerdagne / in Catalonien / gelegen op de Riviere Segro / twintig mijlen van Perpignan / tegen het Westen. Het heeft een Bisdom / ahangelyk van Carragona / en had vooz desen ook sijn bysondere Gaven. Het Land hier omtrent / 't welk sijn naam van de Stad ontfangt / is niet onbzugtbaar / en strekt sig uit van het Pyreneesche Gebergte tot aan de Steden Lerida / Cerbera / en Cardona. Sommige houden dese Plaats vooz het oude Scetelis der Tacetaners / 't welk andere nogtans tot Ostalcik stellen.

Urgel.

Puicerda, by de Latynen Podicerta, en Jugum Ceretanorum, is de Hoofdstad van het Gzaasschap Cerdagne in Catalonien / gelegen op

Puicerda.

76 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

de Frontieren van het Roussillon / op de Riviere Segro / agt mijlen boven Argel. Het was vooz desen een sterke Plaats / maar de Franssen namense in het jaar 1678. en demolieerden de Fortificatien / en gabense in die staat weecom by het sluiten van de Rimweeghse Dzeede.

Cervera. Cervera, of Cervaria, is de Hoofdstad van een Diquerie in Catalonien / gelegen by den oorzpyang van de Riviere Cerbera / waar van se ook de naam dzaagt / twaalf mijlen van Carragona / tegen het Noorden. De maniere op welke sy gebouwt is / geeft genoegsame blijken van haar Oudheid.

Balaguer. Balaguer, Bellagarium, en Valaguaria, is een Stad in Catalonien / op de Riviere Segro / vyf mijlen boven Lerida. Het is de Hoofdstad van een Diquerie / en word van sommige gehouden vooz het oude Bergusia. Se wierd in den jare 1645. dooz den Grave Harcourt ingenomen.

Roses. Roses, Rhodia, en Rhodopolis, namen die al te gaar teekenen van haar Oudheid / en haar Stigters geven / sijnde / soo als wy elders gesegt hebben / de Rhodiers; het is een Stad in Catalonien / gelegen aan een kleine Golf / daarse een goede haven heeft; ses mijlen ten Zuiden van Colioure / en agt mijlen ten Noorden van Girona. De Franssen beroverdense in den jare 1693. maar hebbense weer gegeven by de Rijkswijke Dzeede.

Klooster van Monserrate. Het Klooster en den Berg van Monserrate sijn al te vermaard / om hier met stilwiygen vooz by te gaan. Het is een groot en steil gebergte / hebbende vier mijlen in den ommetrek / en twee in de hoogte / van alle kanten niet anders als scherpe Kotsen. Dit gebergte word Monserrate / en in het Latijn Mons serratus genaamt / om dat de Kotsen als middendoorschijnd gesaagt te sijn / om welke reden den Saligmaker ook hier met een saagje in de hand verbeeld word / eben eens als of dit Gebergte eerst na sijn komste in de wereld / en wel in specie dooz dit wonder werk van sulken gestalte gewozden was. Het legt seven mijlen van Barcelona / en twee van Manrofa / digt by de Lobzegar. Daar en was niet anders / als dit eene wonderwerk van noden / om hier van een plaatse van gzoote godbzugtigheid te maken / te meer wanneer der nog by quam / dat de Moeder van onsen Saligmaker daar in het hol van een Kotsen, 't welk wel duidelijk word aangewesen / verscheenen was. Altoos men siet'er uit alle hoeken van de Katholijke wereld / meenigte van devotarissen na toebloepen / en geen eenen Pelgrim van S. Jacob / die hier niet met een sijn Godbzugtigheid komt te plegen. Boven op den Berg sijn verscheide Kluisenaars Kelders / die sy Celdas de Hermitanos noemen / en alle uit loutere Steenrotsen gehouwen sijn. Men vind hier omtrent niet anders als een eenige alleen staande Geberge / by de welke men een kruis siet / en elk honderd schede nog een ander / daar de Pelgrims tot gedagtenisse veel sternen hebben bygevozen / en diergelijken ontmoet men'er agt / eer dat men van de voozschreven

schreben Herberge tot aan de Kerkte komt. Vragt vooz de Kerk / daar wy nu van spzeken / staat de eerste Kerk der Klusenaars / maar daar is niemand van dit geselschap binnen : en de Kerk en het Klooster sijn met een muur ombangen. In 't inkomen van de poozt staat een jon-ge Beer / en boven by het Klooster een Oude / die aldaar als wagers den ingang schijnen te bewaren. In dese Kerk staat althans het Beeld van Maria / met het kindeken by sig / 't welk / soo als wy gezegt hebben / een saag heeft / waar mee hy de Krotse had doozgesneden. Van hier gaat men na de oude Kerk / waar binnen veel Schilderpen / en twee Darmersteenen Gzafschajsten sijn. Ahier heeft sig den instel-ler en Patroon der Jesuiten / Ignatius Loiola / onthouden / als uit de volgende beschrijvinge / die aan de wand te lesen staat / kan blij-ken :

B. IGNATIUS A LOIOLA HIC MULTA PRECE FLETU-
QUE DEO SE VIRGINIQUE DEVOVIT; HIC TANQUAM
ARMIS SPIRITUALIBUS, SACCO SEMUNIENS PERNOCT-
TAVIT; HINC AD SOCIETATEM JESU FUNDANDAM
PRODIIT, ANNO 1522.

Dat is :

DE HEILIGE IGNATIUS VAN LOIOLA HEEFT SIG IN DESE PLAATS MET VEEL GEBEDEN EN TRANEN GOD ENDE DE HEILIGE MAGET OPGEOFFERT; HIER HEEFT HY ALS MET GEESTELYKE WAPENEN SIG WAPENEN-DE, MET EEN SAK OMGORD SYNDE, VERNAGT; VAN HIER IS HY UITGEGAAN, OM DE BROEDERSCHAP VAN JESUS OP TE REGTEN, IN HET JAAR 1522.

Het dese oude Kerk wierd het beeld van Maria / 't welk ober de seben honderd jaren Mirakelen in deselve gedaan had / in het jaar 1609. na de nieuwe Kerk / in het bywesen van Philippus de Derde / oberge-lyagt. Dese nieuwe Kerk is een frap gebout / met schoone bergulde Nutaeren / en drie Oyzels. Het Hooge Nutaar / waar op het voozsz Beeld van Maria geplaatst is / is met verguld tralle-werk vercierd / en staat op het selve dit nabolgende te lesen : PHILIPPUS TERTIUS REX CATHOLICUS VIRGINI MARIÆ DICAVIT ANNO 1609. Sijnde te seggen : PHILIPPUS DE DERDE, CATHOLYKE KONING, HEEFT DESE DE MAAGT MARIA TOE-EIGEND, IN HET JAAR 1609.

De Koning selfs staat hier binnen aan de wand uitgeschilberd / en sijn Gemalinne daar tegen ober. Om hoog hangt een groot getal / ik meen wel tnegentig silbere Lampen / die geducig byanden. Behal-ven de vooznoemde sijn hier nog andere schatten / en insonderheid de

Kroone van de Maagt Maria / die op een miljoen goud geestmeert word. In het Klooster is de broederschap der Benedictijnen / uit alderhande Natien bestaande / die met haar dienaars en huisgenoten / by de drie honderd personen uit maken ; en houden nog daar en boven wel vier honderd Paarden en Esels tot haar noodduft. Een ieder die derwaarts komt word drie dagen onderhoud gegeven / te weten van wijn / brood / water / azijn / olie / zout / en bedden om te slapen. Uit dese Kerk gaat men dooz een verbaarljke Steenrotse / eenige duisend trappen opwaards / na een van de Kluisenaars Kelders / daar binnen waren twee Kapellen / een Kamer / en spijse Kamer / en daar by een Kruidhof / en een put uit de Kofse gehouwen. Boven het Klooster is een Kofse / waar op drie Kruisen staan / by welke alle dagen Misfe gelesen word / om de H. Maagt te bidden / dat de Steenrotse niet afballe ; synde booz desen reeds een stuk van deselbe afgeboz sien / en gevallen / sonder dat de Kerk of het Klooster daar dooz enige schade geleden hebben / uitgesonderd het Gasthuis / dat met sieken en al verplet wierd. Mjns oozdeels soudense beter doen / datse de H. Maagt versogten / datse haar Soontje gelaste / de rest met het kleine saagje af te sagen / terwyl sy sozge dooeg / dat het in het nedervallen geen ongemak veroorzaakte / om eens van dese vrese verlost te worden.

Rouiffilion.

Tot Catalonien word mede het Graaffchap Rouiffilion / gerekent / hoewel het tegenwoordigh aan Frankryk hoord. Dit Graaffchap / 't welk by de Latynen Ruscionensis Comitatus word genaamt / heeft van tyd tot tyd verscheide veranderingen ondergaan / waar van wy sommige van de booznaamste sullen aanmerken. Want niet tegenstaande het tegenwoordig onder Frankryk staat / soo heeft het nogtans sulken grooten relatie tot Spanjen / dat de beschryvinge van dit laatste niet volmaakt sou sijn / indien wy niet ten minsten eenige mentie daar van maakten. Dooz oberlyden van Gerhard / Graaf van Rouiffilion / quam het op Alphonfus Koning van Arragon / in den jare 1178. te vervallen. Paderhand wierd het / beneffens het Land der Ceretanen / dooz Johannes de Tweede / by gebrek van geld / verpand aan Lodewijk de Elfde / Koning van Frankryk / booz twee of drie honderd duisend guldens. Maar Karel de agte / de Soon en nabolger van Lodewijk de Elfde / gaf het selve in den jare 1694. aan Ferdinand van Arragon weecom / onder boozwaarde / dat den desen hem in den oozlog / die hy tegen Napels booz hadde / niet hinderlijk sou sijn. In den jare 1660. wierd het / by 't maken van de Pyreneesche Vreede / volkomen aan Frankryk afgestaan / die'er ook nog de besitter van is ; hebbende Lodewijk de Veertiende daar / behalven de vermaarde Vestingen van Perpignan en Salles / die de Spaansen booz desen tot kragtige beschuifelen tegen Frankryk gestrekt hadden / nog een nieuwe / onder de naam van Mont-Louis / in den jare 1678. laten aanleggen. Het grenst aan Catalonien / waar van het ten Zuiden en ten Westen dooz het Pyreneesche Gebergte gescheiden werd / ten

Desselfs
grootte, en
gelegen-
heid.

Hoofz

Hoorden aan Languedoc / en ten Oosten aan de Golf van Lyon: hebbende tien mijlen in de breedte / en in de lengte / die van het Westen tot het Oosten gaat / twintig. Het wordt besproeid door de Riviere Tet / Tech / en Egly; sijnde ook doorgaans rebelyk vrugtbaar. De voornaamste Plaatsen sijn de Hoofdstad Perpignan, Elna, in voorzeden tyden Helena genaamt / Callioure, Bellegarde, en de sterkite Salsas, en Mont Louis, waar van wy soo eben gesproken hebben: Invoegen dat Spanjen hier door een considerabel verlies gedaan heeft; sijnde hier door soo wel ontset van een dooztocht in Franckryk / als van sijn eigen Barriere.

Van andere bysonderheden van dese Provincie sal ik niet reppen / om niet te schynen / in plaats van een beschryvinge van Spanjen / een beschryvinge van Franckryk / te willen geven. 't Was eben soo beel als of ik de deugden van een verdozven lid wilde ophalen / 't welk aan het lichaam / waar van het selve is afgeset / dog geen de minste dienst kan doen. Ik hoope dat U Ed. dese gedagte soo redelyk sal vinden / dat deselve my van soo nodelosen arbeid heel ligt ontstaen sal / of liever raden / van noit daar aan te beginnen: te meer om dat de dingen die nog noodzakelyk moeten verhandeld worden / ons overvloedige stof sullen gegeven / van daar aan onsen arbeid met meer vermaak en nuttigheid te besteden; en blyve / terwijl ik daar mee besig ben.

MYN HEER, &c.

VYFDE BRIEF.

Behelvende een beschrijvinge van
de Koningryken Valencien, Murcien,
Granade, en Andalufien.

M Y N H E E R,

Valencien

Morisken,
wat voor-
slag van
luiden.Gelegen-
heid en
groote
van ditKo-
ningrijk.Desselfs
aange-
naamheid
en vrugt-
baarheid.

An Catalonien / de Zeekust ten Zuidwesten langhs gaande / komt men in Valencien. De Moren hebben dese Provincie eerst tot een Koningryk opgerigt / en 't is in dese plaatsen daar nog heden ten dage vele en meer als ergens in gansch Spanjen / van dit slag van luden gebonden worden / en onder de naam van Morisken bekennt sijn; 't welk soo veel seggen wil / als Moren dit tot het Christen geloof bekeert sijn: hoewel op dese bekeeringe soo weinig staat te maken is / dat ik niet en geloof dat'er grooter geveinsde in de wereld sijn. Want niet tegenstaande sy alle den Doop ontfangen hebben / en sig door de rest ook uiterlyk tot de Kerk houden; soo is en blijft dog het grootste gedeelte geslagen Mahometanen in haat herte; en soo ras en hebbense de gelegenheid niet van het veilig te konnen doen / of sy toonen het openlyk: soo veel staat is'er te maken op een bekeeringe / die door dwang/middelen word te wege gebracht. Dit Koningryk word bepaald ten Noorden door Aragonien / ten Noordoosten door Catalonien / ten Oosten door de Middellandse Zee / ten Westen door nieuw Castillen / en ten Zuiden door Murcien. Sijn lengte van het Noorden tot het Zuiden word gerekent op t' seventig mylen / en sijn allergrootste breedte van het Westen tot het Oosten / op vyf en twintig. Sijn grootste en vermaardste Rivieren sijn de Guadalabiar / de Xucar / en de Segura. De lugt is'er soo sagt en aangenaam / dat men'er tot allen tyden boomen met vzugten / en bloefems siet / en 't is van de vzugtbaarste Landen van Spanjen; dog niet soo seer in koozn / als wel in Gyns / Wijn / Olyven / Suiker / Orangie-appelen / Citroenen / Blas / Kennip / Syde / Et. Ook vind men'er Goud en Silber Mynen / en so wel in de Rivieren als in de Zee / word een groote quantiteit seer goede Dfsch gebangen. De
 booz-

hoornaamste Steden sijn de Hoofdstad Valentia, Segorbia, Xativa, Alicanten, Origella, Elche, Denia, en Gandia.

Valentia, de Hoofdstad van dit Koninkrijk / heeft 'er ook met een de naam aangegeven. Het is een seer vermaarde en lustige Stad / in het Hispania Tarracoenensis, of Citerior, soo als men dit gedeelte eertyds noemde / gelegen / en wel op de Riviere Guadalabiar / omtrent een halve myl van de plaats / daar deselve in de Golf van Valencien valt / negen mylen ten Zuiden van Segorbia. Van haar is het spreekwoord gekomen dat men segt / Valentia de Schoone. Sommige willen dat 'er in de Stad wel twaalf duysend huizen souden sijn / behalven de gene die buiten in de Hoofsteden en in de Tuinen / die niet veel minder souden uitleveren / gesien worden ; die den suster van deselve niet weinig vermeeren. Se is ten tijde van de Romeinen alreeds bekend geweest ; en alst by verloop van tyden / en by veranderinge van saken / met Moeren was opgezopt / soo wierden deselve in den jare 1610. de Stad en het Koninkrijk uitgeoend / niet meer mogende mee nemen / als ieder van deselve dzagen kon / als blijkt uit een Casereel / 'twelk in de muur van het Stadshuis gemetseld is. Maar de kinderen diese agter lieten / wierden gedoopt / en in de Christelijke Godsdienst onderwesen / sijnde daar toe een huis verordneert / 't welk nog aan 't einde van de Stad gesien word. Ahier is een goede gematigde lugt / en de gezond rondom de Stad soo heerlijk / datse te regte met het Campania Felix, of Terra die Lavoro, in Italien mag vergeleken worden. Ahier word mede een gzoote koophandel gedzeben / en onder andere worden 'er Lakenen gemaakt / die soo dicht sijn / datse so wel als een bilt van een hoed / regen en water konnen tegen houden. De Inwoonders sijn doorzgaans van een byzolyken en beleefden imbozst : ook onthoud sig hier een grooten Adel / en wegens de Hooge Schoole veel geleerde Luiden. Binnen dese Stad sijn de twee Pausen / Calixtus de Verde / en Alexander de Seste gebooren ; en Phiippus de Verde heeft met Margarita van Oostenrijk / in den jare 1599. als ook de Aartshertog Albertus / met de Infante Clara Isabella Eugenia / hier Bruiloft gehouden. Het welke ik hier ten principale aantreke / om dat gemelte Margarita van Oostenrijk aldaar met sulken pragt wierd ingehaald / dat 'er gesied word / dat het selve wel dertig honderd duysend kroonen gekost sou hebben. Den Koning van Spanjen heeft ahier een Vice Ke / of Onderkoning / die by verkieft na sijn welbehagen : Maar de Koning is verplicht in eigen persoon derwaarts te gaan / om sijn Soon tot Prins en Nabolger aan te bieden. De Onderkoning herft in de Audencia / of Opperbierschaar / de voorrang / en in deselve sijn twaalf Bpsitters / of Assessoren. Van hem word tergeltegt na 't Hof geappelleert ; maar de Stad word dooz haar gewoonlyke Corregidor bestierd. Den Adel heeft haar bysonder Landhuis / La Casa de la Deputation genaamt. Men seid dat den Heiligen Dominicus in de Hooge School van dese Stad geleerd sou hebben. Daar sijn twee Collegien / het eene van Keeser Karel de Vyfde / en het ander / het welke het schoonste is / dooz die

82 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

van de Stad gebouwt. De Aartsbisschop segt men dat een jaerlykse inkomst van honderd duysend ducaten heeft. Een van dese / die de by naam van Patriarch van Antiochia voerde / heeft'er een aansienlyk Collegie gebouwt / en het selve soo begiftigd / dat'er vier en twintigh jonge Priesters konnen in onderhouden worden. De Hoofdkerke woer Sedes Apostolica genaamt. De eene syde van het Choor is ten eenemaal van Mabafter / en met heerlyke figuren uit den Bybel vercierd; als mede met de beeltenisse van de Maagt Maria met haar kindje / seer konstig dooz een Nederlander geschilderd. Daar in staat ook een Altaar geheel van silver / waar nebens veertien silvere Lampen hangen. De Toor van dese Kerk heeft twee honderd en twee trappen. In de Kerk van S. Andreas legt den nieuwen Heilige Franciscus Hieronimus Symon genaamt / welke in den jare 1612. gestorven sijnde / eerst in den jare 1617. gecanoniseert wierd / niet tegenstaande men selve / dat hy reeds veel wonder werken sou gedaan hebben. By sijn Altaar hangen soo veel hemdden / en andere dingen van luiden die hy sou geholpen hebben / als by geen ander Heilig in Spanjen doen. Onder deselve hangt by het Altaar een Lampe / die den Aartsghertog Albertus van Oostentrijk vercerd heeft / waar van het makeloon alleen over de agt duysend ducaten sou gekost hebben. De voorszeyden Franciscus Hieronymus Symon sou in sijn leven niet ontdekt hebben / dat hy de gabe van wonderwerken te doen hadde / maar sou het selve eez stop sijn doodbedde verklaard hebben. Dooz de Kapelle staat dit navolgende:

Mortuus est, non Foedatus.

Hy is gestorven sonder besmet te zijn.

Hog is'er onder de kleynodien die aldaar vercert sijn / een lange snoer die vol ringen is met allerley kostelyke gesteenten; en onder de Heilighdommen en Reliquien toond men een Kelk van Wgaat / die men segt dat de selve is die onsen Saligmaker gebruykte / wanneer hy het Avondmaal in selve dooz sijn Discipelen: Hog een hembd van een kind / sonder naad / dat de Maagt Maria met haar eigen handen sou gemaakt hebben. Sels is'er de ham / een gedeelte van het hant / en van de Melk van de selve Maria; of ten minsten iets / het welke daar dooz gedebiteert woer. De tand van den Heiligen Chyposomus kan mee de monsteringe wel passeren / hebbende vier vingeren in de lengte / en drie in de bzeete. Indien'er dien Heilige soo twee en dertig van gehad heeft / als doozgaans andere menschen hebben / soo diende hy wel een hoofd grooter als dat van een Oliphant gehad te hebben; en daarom geloof ik ook dooz't naaste / dat men om de minste moeite daar van een tand onleend heeft / en'er het fatsoen aangegeben; maar men moet alle ding'n soo nauw niet ondersoeken; want andersins sou men'er het navolgende / sonder eenige schennis / op konnen toepassen.

Tand van
den H.
Chryso-
stomus.

Fauci-

Faucibus immensis dens hic stetit, ore voraci
Quivisset solidos ille vorare boves.

Dat is:

Een bakkus daar die rand in stond,
Ten minsten wel een Os verslond.

Bij dese Heiligdommen komen nog twee penningen van den bertra-
derschen Judas / hebbende aan de eene syde het aangesicht van een
mensch / en aan een ander de gedaante van een Tulp / 't welk by wat
beter credit / als het voorwaande heeft. Onder andere publyke gebou-
wen / als de Beurs / het Wapenhuis / en diergelijke / kan men ook
rekenen / 't geen van de Inwoonders op een misselijke wyse La Casa
Santa, of het Heilige Huis / genoemd word / sijnde een publyk Boz-
deel / daar al de wereld geoorloft is in te gaan. In het selve sijn verscheide
kleine vertrekken / en in deselve eben so veel lichtkopen die haar fortuin
verwagten. Wil iemand haar de visite geven / die is verpligt aan de
betwaarders van de poozt sijn degen / en ander getweer / tot het mes uit
sijn sak toe / over te geven / 't welk hem wanneer hy gedaan heeft /
weder word ter hand gestelt. Alle Saturdagen komt 'er een oud bezje /
't welk van de Stad betaald word / de visite doen / om te vernemen of
iemand van die geselschap in de voorleden week besmet mogt sijn / die
dan met eenen moet vertrekken / en in het selve niet weer geadmittleert
word / booz datse genesen is. Behalven andere bermakeligheden / die
rondom de Stad gesien worden / is 'er een schoon Binnenmeer / van
drie mylen in den omtrek / 't welk Albufera word genaamt / en som-
tijds sijn naam aan de Golf van Valencien gekst. Nog leid 'er ter di-
stantie van een halve myl buiten de Stad een beslooten Bozz / Porto
el Graio genaamt / 't welk na de Zekant met goede bolwerken en ge-
schut voorzien is / en een houte bygge heeft / die over de honderd en
byftig schyden Zetwaarts in gebouwt is. Dat de Vrouwen van Va-
lencia booz de schoonste van Spanjen gehouden worden / en ook sijn /
is waaragtig: Maar dat 'er ook in die Stad groote onkuissheden ge-
pleegd worden / kan uit het booz verhaalde staetje al booz een tame-
lyk gedeelte blyken. Egter is 'er een misbedryf / 't welk dit boozgaan-
de verre te boven gaat: hier in bestaande / dat 'er een groot getal mooz-
dadige Boozwigten sijn / die onder de naam van Bandeler'os, booz
geld de allergroutwelykste stukken plegen / die 'er te bedenken sijn; geen
minder stoutheid in het uitvoeren toonende / als boosheid in het
ondernemen. Haar moozd getweer / 't geen sy daar toe gebu-
ken / is een spout van Stilletten / of Moozdplemen / en een schietge-
weer / dat sy sonder gehoozd te worden / kunnen lossen. De moozdple-
men sijn tweederley. Sommige die soo lang sijn als een kleine poign-
aard / en niet dikker als een dikke naalde / sijnde van uitnemende sijn

Vreemde
benamin-
ge en ge-
woonte
van een
Bordcel.

Bandele-
ros, seer
moordda-
dige boos-
wigten.

staal/ en vierkant. Dese sijn de allerquaataardigste/ om dat de gene die daar mee gequetst woyden/ doozgaans sjerben/ niet alleen om datse soo diep penetreren/ maar ook om datse soo kleinen openinge maken/ dat men werk heeft om deselve te binden/ laat staan eenige uitlossinge aan het geextrabaserde bloed te geven/ of de minste verligtinge aan den patient toe te brengen. De andere sijn langer/ en by na soo dik als een pink/ sijnde met een soo siebig/ dat men'er met eenne stoot een nooteboomen tafel mee doozboren kan. Al dit soort van Wapenen/ of liever Wooydgewer/ is in Spanjen verboden te dzagen/ soo als in Frankrijk de Waponetten; eventwel en belet dit niet dat dese woostwigten/ en somtijds ook wel andere luiden/ sig daar van bedienen. 't Is onnodig H Ed: van de wzaaksugt der Spanjaarden/ die dikwils van vader tot soon/ en nog verder ober gaat/ verflagh te doen; maar ik kan niet nalaten by dese gelegenheid te seggen/ dat bele sig van de woostardigheid der Bandelero's ten woostschzeben einde bedienen/ die noit in gebzete blijven haar commissie sijpelyk uit te voeren/ mits een sekerre somme daar vooz ontfangendr. Dit volgende exempel sal alleen brquaam sijn/ om H Ed. van het een en 't ander een klaac begryp te doen hebben. Seker man van aansien/ gelovende reden te hebben/ van een van sijne byanden om hals te brengen; accozbeerde met een Bandelero vooz sekerre somme/ die hem aansionds gegeven wierd: want dat is/ gelijk H Ed. ligt gedenken kan/ iets 'twelk altyd buiten tegenpraak is. Wat gebeurde'er? Hy versoend sig met sijn byand/ en gesce'er aansionds aan den Bandelero kennig van/ hem verforkende/ dat hy met het woostschzeben seyt niet voozt sou gaan. Den Bandelero siende dat men sijn dienst niet meer van noden had/ pzfenteerde het ontfangene geld weerom te geven: maar den Heere/ die het selve gegeven had/ verfogt dat hy het wilde behouden/ vooz reden gebende dat hy eben soo wel van hem voldaan was/ als of hy het woostschzeben seyt volbzagt had. ô Heen/ herbatte den anderen/ ik ben een eerlijk man/ en sal/ tertwyl 't u soo belicfd/ het geld houden/ maar ik sal ook de persoon/ die gy gesegt hebt/ daar vooz den hals bzeeken. Den aanlegger bad hem op het ernstigste/ sulks niet te willen doen/ tertwyl hy nu met sijn gewesen byand versoend was. Maar den ander:n bleef by sijn wooznemen/ en gaf tot antwooyd/ al wat ik omtrent dese saak doen kan/ is/ dat ik u de keur gebe/ wie dat ik van u beiden aan kant sal helpen/ want het geld ontfangen hebbende/ moet ik noodzakelyk een van beiden doen/ om het met een goerd gemoed en als een eerlijk man/ te konnen besitten. Wat den eersten bad of niet/ de Bandelero bleef by sijn wooznemen/ en volboerde het aan de gene/ waar op het eerst gemunt was. Den desen had den Bandelero wel konnen doen gebangen nemen/ maar dan soude hy sig selven verchlikt hebben/ ook steekt daar een groot gebaar in/ om dat de Bandelero's groot in 't getal sijn/ en sig seer wel weten te wzeeken van die gene/ die haar eenig ongelyk hebben aangedaan. Dese verfoepelijke woostwigten dzagen altyd een lyst by sich van die gene diese vermooyd hebben/

Staatje
van der
selver
boosheid.

hebben / in welkers getal sy haar roem dragen / en als men sig van haar bedienen wil / soo latense u deselve sien ; met een vragende / of gy begerd / dat die gene die hy aan kant sal helpen / quinnende of schielijk sterben sal. In 't hoft de grouwelen die dooz haar gepleegd worden / sijn soo groot en meenigvuldig / datse niet te beschryben sijn.

Changh home lik weer tot de beschryvinge der Steden / die behalben Valentia / in dit Koningryk gebonden worden / sijnde de eerste van die wy genoemt hebben / Segorbia. Dit is een Bisschoplyke Stad / gelegen op de Riviere Murbiedzo / agt mylen van Valencien / waar van het Bisschopdom afhankelijk is. Men neemt dese plaats gemeenlyk voor het oude Segorbria van de Celtiberers / hoewel andere dit tot Cabezza del Griego, en andere tot Injesta in Oud Castillen stellen ; maar de eerste plaats heeft / wegens de naam wel de grootste ober een komst.

Segorbia.

Xativa is naast de Hoofdstad Valentia een van de scrayste Steden van dit Koningryk. Se leid op een heubel die tamelyk verheven is / agt mylen ten Zuiden van Valencia / en beneden loopt 'er de Riviere Fucar booz by. Dooz desen wasse bekend onder de naam van Setabis. Hooger op den heubel leggen twee sterke kasteelen / regt tegen mal-kander ober / die deselve tot bescherminge strekken. Men meend dat 'er wel dze duysend haardsteden in gebonden worden. Dese plaats is niet als met gzoote huysen betimmert / die doorzgaang by palleisen mogen vergeleken worden. Se heeft een ongelooftlyk getal van heerlyke en goede Fonteynen / die dooz Canalen worden inde Stad geleid / behalben een gzoote kom of water bak. Gondom de Stad heeft men een heerlyk gesigt van schoone Tuinen / en Druyten / insonderheid van Gzanaatappelen : ook word aldaar een schoon / sijn / en klein blas gequeekt.

Xativa.

Origuella, Orihuella, Oriola, en booz desen Orcelis, is een Stad in het Koningryk Valencien / gelegen aan de Riviere Segurca / omtrent vier mylen beneden het Koningryk van Murcia. Se leid in een aangename Landschoutwe / wordende gecommandeert dooz een Citadelle / die op een Steenrots leid. Se heeft een Bisdom afhankelijk van dat van Valencien / een heerlyk Jacobynen Klooster / en seer vermakelyke Tuinen / en eghter isse met dit alles noch niet seer wel bevolkt.

Origuella.

Alicanten, soo seer vermaard dooz sijn Wynen / als andere koopmanschappen / is een Stad in het Koningryk Valencien aan de Middellandsche Zee / beneden aan den Doet van een Gebergte / twintig mylen van de Hoofdstad Valentia / gelegen. Se wierd in boozleden tyden / als sommige willen / Illice genaamt / hoewel andere dese benaminge / misschien met meer waarshynlykheid / op Elche toepassen. Se heeft / als al de wereld kennelyk is / een vermaarde Zeehaven / die den Koning van Spanjen een groot voordeel toeyngt / alsoo daar gzoote koopmanschap / insonderheid van Wyen / gedreven word / die de Duytser / Neerlanders / en andere Natien afhalen / sijnde dit van de beste die gansch Spanjen uitleverd / en dooz 't verhoerten eef beter als erget

Alicanten.

erger woꝝd / indienſe anderſing van te booten niet verbalscht iſ. Men mag van hier niet ober de twintig kroonen aan geld mede nemen; en van Alicanten tot aan Madꝝd reist men in vyf dagen ober geen water. Het Kasteel / waar dooꝝ deſelbe beſchermt woꝝd / woꝝd van ſommige booꝝ onwinbaar geagt / hoetwel andere meenen / dat het wat te hoog leid / en daarom niet genoeg kan toe treffen: Ook leggen'er gemeenlyk maar byſtig Spaanſe Soldaten op / die by tijdt van nood niet veel ſouden kunnen uitregten. Hierom iſ het / dat beneden aan de Haven / tot better beſcherminge van de ſelbe / nog drie Bolwerken leggen / die met geſchut booꝝſien ſyn. In de Haven leggen geen Ooꝝlogſchepen / 't welk de Zee hier omtrent ſomtids byp onveilig maakt. Maar langſ de Kuſt ſtaan eenige Wagtoorens / die met vuuren te ontſteken teekenen geben / ſoo dikwils als'er Mooꝝſche Kooffchepen booꝝ handen ſijn: 't welk dan dooꝝ 't kleppen der Storm en Brandklokken / en andere teekenen en van onraat / gebolgd woꝝd: Waar op dan ieder een in de wapenen komt / en ſig begeeft ter plaatſe daar ſijn tegenwoꝝdigheid bereiſche woꝝd.

Elche.

Elche, iſ een Stad in Valencien / gelegen op de Riviere Segza / bier mijlen ten Weſten van Alicanten. Sommige meenen dat deſe Stad eertyds Illice iſ genaamt / en dat de Golf of Zeeboeſem daar omtrent / hier van daan de naam van Sinus Illicitanus ſou bekomen hebben / hoetwel andere het ſelbe van Alicanten ſeggen. Maar het eerſte komt my gelooflijker booꝝ / om dat'er grooter ober een komſt tuſſen Illice en Elche / als tuſſen Alicanten iſ / en dat ook deſe Zeeboeſem naber aan Elche als aan Alicanten gelegen iſ. Deſe Stad iſ tamelijc bebouwt / heeſt rondom veel Tulnen en Geboomte / maar inſonderheid veel Vadelboomen / en andere waar op de Siliqꝝz dulces, of S. Johans bꝝood / waſſen. Het grootſte ongemak van allen iſ / dat'er nauwlijcs iets anders als Zoutwater in de Stad gebonden woꝝd; ſoo ſiltig iſ'er het aardrijc: en niet verre daar van daan leid de Stad Guardamar / daar de Nederlanderſ gantsche Scheepſtabingen met Zout halen.

Denia.

Denia, of Dianium, iſ een Stad gelegen op de Kuſt van Valencien / tuſſen de Steden Valentia en Alicanten / byſtien mijlen van de eerſte / en twaalf van de laaſte. Ze heeſt haar eigen Markgraaf / een Kasteel dat booꝝ de konſten dooꝝ de natuur ſterk iſ / en een dubbelde Zeehaven / die dooꝝ veel Koopluiden beſogt woꝝd. Ze iſ gebouwt op een Heuvel / en ſeer wel tot de Koopmanſchap ter Zee gelegen. Hier valt ſeer koſtelijken witten Honig: ook iſ'er een Wagtoorn / die de Zeevarende luiden van verre ſien kunnen.

Gandia.

Gandia, iſ een Stad / gelegen aan de Golf van Valencien / tien mijlen ten Zuiden van de ſelbe Hoofdstad; hebbende den tijtel van een Hertogdom / en een Hooge School / geſigt dooꝝ Franciſcuſ Borgia / die eerſt Hertog van Gandia / en naderhand Generaal van de Jeſuiten waſ.

Morvedro

Met recht moet onder de Steden van Valencien nog gerekend woꝝden
Morve-

Morvedro, een plaats aan een Riviere van deselve naam / omtrent anderhalve mijlen van de Middellandse Zee gelegen: sijnde de selfse plaats / die ten tijden van de Romeinen Saguntum genaamt wierd / en wegens haar bemesen troutwe tegens de Romeinen / by de Historie-schrijvers soo seer befaamt is. Want Hannibal / een Veldoverste der Carthaginensen / deselve in den jare 535. na de bouwinge der Stad Romen strenglijk belegerd / en in den tijd van negen maanden tot de uitterste extremiteit gebragt hebbende / soo namensse liever die gene-reuse / nogtans barbarise resolutie / van sich met alles wat haar lief en waarbig was / te laten verbjanden / als aan den vband ober te geben / of aan haar Bondgenoten / de Romeineu / ontrouw te sijn. Se legt in een loutere steenklijp / en aan haar oude verballen muuren blijkt genoegsaam / dat het in voorige tijden een groote en maghtige Stad geweest moet sijn. By de Hoofdkerke siet men als nog het Hoofd van gemelten Hannibal / in steen uitgehouwen. Bige by de geselde Kerke gaat men opwaarts in een klijp / alwaar de verballen muuren van een Amphitheatrum / en in het selve agt en twintig siebanken boven malkander / in steen uitgehouwen / gesien worden: en de gewelben daar aan sijn soo dik en vast / dat mense qualijk met kanon sou konnen neer schieten. Wat hooger als dese Schouwburg leid nog een oud Kasteel / maar dooz den tijd ten eenemaal verwoest sijnde.

En Zuidwesten van Valencien leid de Provincie / of het Koninkrijk van Murcia; wozynde bepaald ten Noorden en Noordoosten dooz Nieuw Castilien en Valencien / ten Westen dooz Spanade en Andalusien / en dooz de rest ten Oosten en ten Zuiden / dooz de Middellandse Zee / langs welke het sig / en nevens de Sinus Virginitanus, en het Promontorium Scombriz, thans Cabo de Palos genaamt / is strekkende. Dese Provincie heeft omtrent by en twintig mijlen in de lengte / en drie en twintig in de bzeete. De voornaamste Riviere in deselve is de Segura. Het aardrijk is'er seer droog / om dat het'er so sel-den regend / en dat het boven dien nog seer bergagtig is. Egter laat het niet na / een goede quantiteit Orangie-appelen / Citroenen / Olyben / Amandelen / Suiker / Moerbessen / Rijst / en andere Aard-zyugten booz te bzyngen; maar seer weinig wijn / of gansen; sijnde booz de rest de lugt daar seer gesond. De Castilianen ontwerldigden de Mooren het selve in den jare 1240. De voornaamste Steden sijn tegenwoozdig Murcia, desselfs Hoofdstad / Cartagena, Lorca, en Caravara.

Murcia dan is de Hoofdstad van dit Koninkrijk / en heeft aan het selve de naam gegeven. Se leid geheel vlak in een aangename Lands-doutwe / aan de Riviere Segura / drie mijlen boven Ociguella / en ses mijlen ten Noorden van Cartagena. Het is een seer vermakelijke Stad / en wel betimmert. Daar en boven heeftse anderhalf Spaanse mijlen in den ommetrek / en men teld'er ober de tien duisend Inwoonders. De straten sijn'er soo regt / als offe met een lijn getrokken waren. In haar Wapen voerhse seven Kroonen / sijnde haar het selve gegeven van

Murcia:

Desselfs
gelegen-
heid, en
groote.Vrugt-
baarheid.

Murcia.

Alphon:

Alphonfus de Tiende / de Soon van Ferdinand / vpgenaamt de Heilige / den welken Rooms Keiser is geworden / en sijn hert en ingetwand hier begaven. Se heeft een Bisdom / en is verdeeld in seven Parochien / die elk haar bysondere Kerk hebben. De Franciscanen hebben hier een aansienlyk Klooster / het welke drie Doozhoven heeft / en twee kruisgangen boven malkander; als mede een deftige Boekkamer / in welke de afbeeldingen van veel geleerde lui den staan. De toorn van de Hoofdkerke is seer aanmerkelyk / om dat de trappen van deselve soo geboutw sijn / dat men'er met een karos met paarden / of muilefels bespannen / op kan ryden. De Jesuiten hebben hier mede een Collegie / en in den boogaard / die dese Parces hebben / wassen Citroenen die sonder byedspakelykheid soo groot sijn als een menschen hoofd. Rondom de Stad wassen allerhande byugten die men bedenken kan / insonderheid Moerbessen / wegens de meenigbuldige Zpwozmen / die hier gebonden woerden. Ook wast'er veel Suiker-ciet / en tot twee mylen van de Stad vind men groote Rys velden. In de Boomgaardens staan veel Olyfboomen / en Motens om'er den Olpe uit te persen / alsoo de Olpe die hier valt seer geestimeert word. Niet verre van de Stad leid een Kasteel op een Berg Monte Agu genaamt / dienende tot desselfs bescherminge.

Cartagena

Cartagena, vooz desen Carthago Nova genaamt / om datse van de Carthaginensen geboutw is / was eertyds een seer groote en vermaarde Stad / maar heeft seferd veel van die grootseheid en luster verlooren. Philippus de Tweede liet deselve op 't nieuw versterken / om van de Turken en Zerrobbers niet te woerden overrompeld. Se leid aan de Middellandse Zee / in het Koninkrijk Murcia / ses of seven mylen ten Zuiden van de Hoofdstad van dit Koninkrijk / die wy soo eben beschreven hebben. Se word tegenwozdig beschermt door een goed Kasteel / en heeft een Haven die rondom met bergen beset is / binnen welke wel twee honderd Gallepen konnen leggen / en derhalven vooz een van de beste van gansch Spanjen gehouden word. Hier omtrent word een groote meenigte Macquerelen / Scombri genaamt / gebangen / weshalven het kleine Eiland / 't welk omtrent den ingang van de Haven leid Scombriaria, dat is / het Eiland der Macquerelen; en de Caap daar by gelegen / Scombriaria Promentorium, of het Doozgebergte van het Macquerelen Eiland / genaamt wierd. In het distriet van Cartagena wast veel van de Spaanse Byem / of Spartum, waar van de Doozhozen / en ander Matwerk gemaakt / woerden: En men segt dat'er ook Wynen van kostelyke Gesteenten sijn. Vooz de rest is het aardryk hier omtrent seer onbyugebaar / te meer om dat het'er selden meer als twee of dzieemaal in een jaar regend.

Lorca.

Lorca, Ilurci, en Eliocrata, is een oude Stad der Bastitaniers / in het Koninkrijk Murcia / ses mylen van de Zee / en veertien a bystien van Murcia en Cartagena / tegen het Westen. Se leid berheben / en beneden deselve loopt de Riviere Guadalentia daar vooz by. Se is tamelyk groot / maar seer verballen; en de Inwoonders van deselve sijn

zijn booz het grootſte gedeelte nieuwe Chriſten / of gedoopte Mooren / een ſnood en boosbaarbig volk. Het Land hier omtrent is vruchtbaar / maar wegens de ſtropende Mooren ſyn de wegen byz onbeſtig. Men verhaalde my dies aangaande een aardig geval / 't welk niet kan nalaten / U Ed. mee te deelen. De Mooren hadden een ſeeker Jonge die de paarden hoede / deſelbige ontnomen / en hem met eenen mee geſleept. Hy verſogt haar / hem te willen toe laten / dat hy ook te paarde moogt rijden; het welke ſy hem hebbende toorgeſtaan / krom hy op een Mertrie / waar mee hy al ſyn beſt ſteerwaarts aanzoeg. De Mooren / van geen toomen boozſien ſynde / waten genoodſaakt / hem te volgen / om dat haar paarden de Mertrie gedurig naliepen / en wierden alſoo dooz dit middel tegen wil en dank in Tozca gebzacht / daar den gejaagden byz / ende verbolgers in de gevangeniſ geraakten.

Caravacca, is een Stad in Murcia / gelegen in het Gebergte / dicht by de Riviere Segura / en by de Frontieren van Andalufen en Sud Caſtilien. Se word ook genaamt Crux de Caravacca, ter oorſake dat men daar een Houten Kruis bewaard / 't geen men ſegt dat daar van een Engel gebzagt / en aan een Prieſter gegeven was / die booz een Moozs koning de Mis ſou doen. Men voegd'er by / dat niet alleen dit Kruis / maar ook alle andere die het ſelbe hebben aangeraakt / de kragt hebben / om al die gene die'er een van dzagen / en ook de goederen waar omtrent het ſelbe gelegd word / booz donder en ontweer te bewaren. Indien dit waer ſyn / ik geloove dat dit een goet middel ſou ſyn om alle de Prieſters en Schreimwerkers van Caravacca aan werk te helpen; de laaſte om lengte van nieuwe kruisen te maken; de eerſte om'er het oude mee aan te raken; maar ik hebbe niet geſien dat het daar ſoo grooten dzukte met deſen arbeid was.

Het Murcia komt men in Granada / 't welk eben ſoo wel als dit boozgaande / ſyn naam van deſſelfs Hoofdstad ontſangen heeft. Het is een gedeelte van het oude Hispania Batica, en heeft ſestig mylen in de lengte / byz en twintig in de bzecce / en in den ommetrek twee honderd dertig / van Murcia beginnende tot aan Andalufen. Ten Ooſten word het bepaald dooz Murcia; ten Noozden dooz nieuw Caſtilien; ten Weſten dooz Andalufen; ten Zuiden dooz de Middellandſe Zee / die tegen Africa over is. De lugt is'er ſeer getempert / en het aardryk ſoo vruchtbaar / dat de Mooren plagten te ſeggen / dat het Paradys in dat gedeelte van den Hemel was / onder het welke Granada was gelegen. 't Was ook in deſe Provincie / of Koninkryk / in welke de Mooren / na datſe uit andere Provincien verdzeben waren / haar uiterſte kragten t'samen trokken / om ſig daar in te mainteniren; ſynde dit ook de laaſte uit welke ſy verdzeben wierden / en waar mee haar Heerſchappie in Spanjen te gronde ging; waar in ſe over de ſevenhonderd jaren den baas geſpeeld hadden. 't Was Ferdinand de Vijfde / die haar in den jare 1492. t'onderbzagt / en Philippus de Derde / die in den jare 1610 de oberbyſſelen van deſelbe / om datſe het hoofd weer op ſogien te ſteeken / ten getale van negenmaal honderd duifend / weg

Vreemd
geval met
de ſtro-
pende
Mooren.

Caravacca

Kruiste
Caravacca

Koning-
ryk Gra-
nade.

Deſſelfs
grootte, en
gelegen
heid.

Ongemeen
Vrucht-
baarheid.

Is de laaſte
plaats,
waar uit
de Mooren
verdreven
wierden.

90 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

joeg. Dit Land is / wegens sijn bergagtigheid van een moefelijken toegang / insonderheid aande kant van Manche / het Vaderland van den Heldhaftigen Don Quichot de la Manche: hebbende van die kant maar een eenige passage / in een hoog gebergte uitgehouden / en niet bzeeder sijnde als drie ellen; waar dooz men vyf mijlen heen moet trekken / tuffen bergen die hooger als toorens sijn / terwyl men in een gedurige bzeefe is / dat niet een gedeelte van de ahangende rotfen neer valle / en u berplette. Ten tijde van de Mooren wierd dese doortogt nog daar en boven gestooten / met grootere ketenen / waar van nog huden ten dage de oberblyffelen in twee na by gelegene kerken getoond worden. Ook siet men in dit Gebergte nog veel Cabernen en hooien / in welke men dikwils veel Goud en Silber gebonden heeft / 't geen de Mooren daar van verhoogen hadden / op hoope van nog eens weerom te komen / en het verloorene te herwinnen; of op sijn ergste genomen / de geseide schatten booz den dienst van haar byanden onbzulkbaar te maken. Wanneer de boozscheben Mooren het bewind hadden / soo was dit Koninkryk seer welbarende / en met Inwoonders opgezoot / hebbende veertien booztreffelyke Steden; en seben entne yentig die wat minder / nogtans alle bemuurt waren; en haar Koning had'er alle jaren seben honderd duifend kroonen inkomsten van. Maar tegenwoozdig is het op verre na nog soo volkryk / nog van soo grooten vermogen niet. Booz de rest is het een heerlyk Land / hebbende een gematigde en gefonde Lugt / schoone Fonteynen / en warme Baden; en niet tegenstaande het seer bergagtig is / leberd het veel Hoofynen en Cubeben uit / en de Zpde handel floreert hier meer als elders. De booznaamste Steden van Granade sijn tegenwoozdig / de Hoofdstad van deselve naam / Guadix , Baca , Ronda , Malaga , en Almeria.

Granada , of Granata , de Hoofdstad van dit Koninkryk is sonder tegenfpreken een van de grootste en maghtigste Steden van gansch Spanjen. Se leyd aande Riviere Xenis / byf mijlen van Jaen / en is geboutwt op verscheide heubelen / waar van'er twee boven de andere uitmunten / en dooz het Beekje Barrus / gemeenlyk Rio del Oro genaamt / gefcheiden worden. De Stad die men niet minder als in vier uren rond kan gaan / is met een goede muur omvangen; hebbende honderd en dertig tooznen / en agtien Poozten. De lugt is'er gefond / en daar woonen veel handwerkluiden / insonderheid die sig met zpde werken generen: trekkende den Koning van Spanjen alleen bande Moerbessien bladen / waar mee de Zpwozmen gespijst worden / jaarlyks behalben meenigte ponden zpde / dertig duifend kroonen / booz sijn tegten. Daar en boven wordse / wegens haar situatie / in vier bysondere gedeeltens onderscheiden / welkers namen dese nabolgende sijn / Granada , Alhambra , Alvefim , en Antiquerula. Het eerste gedeelte 't welk eigentlyk nog Granada genaamt word / leyd beneden in een dal of blakte; en hier in woonen de meeste Geestelyken / de Edelen / en de booznaamste Koopluiden. In dit deel staat de Hoofdkerk / sijnde een

Toegang tot het selve seer beswaarlijk.

Was ten ryde vande Mooren magtiger als tegenwoordig.

Stad Granada.

Groote inkomsten van Moerbessien bladen.

een heerlyk gebouw / en in den jare 1617. nog niet voltimmerd / wanneer reeds ober de tweemaal honderd duifend kroonen gekoft had. In dese kerk is een deftige Kapelle / waar in de twaalf Apostelen / levensgroot / op het kostelykste berguld / staan. Op het Altaar staat een groote Ciborie / t'eenemaal van silver / en berguld. Hier naast is de Kapelle van den Koning / die wel geen sonderlinge frapigheid heeft / uitgefonderd dat Koning Ferdinandus / die dese Stad beroverde / met sijn Gemalinne Isabella / en haar beider Dogter / Johanna / benefens haar man Philippus de Eerste / Koning van Castilien / en Hertog van Oosienryk / begraaven leggen; sijnde de Graven alle van wit Marmer. Nog is hier de Mesquita / of Moozische Kerk / gebouwt op deselve wyse als die van Corduba. Het tweede gedeelte der Stad sijnde Paleis of Kasteel op de hoogte tegen het Oosten / waar door het selve Sierra del Sol, of het Sonnen Gebergte genaamt word; sijnde met sterke muren / uit vierkante gehouwen Steenen / omrookken. Aan 't inkomen leid een Rondel / beplant met eenige Stukken; als mede een Altaar / met de beeltenissen van Ferdinandus en Isabella. Ook sijn hier verscheide Marmersteenen Regenbakken / uit welke het water / 't welk uitermaten fris en goet is / na de Stad gebragt word. Op de groote plaats van dit Slot is ook de nicuwe Burgt / die Keeser Karel de Vijfde / of gelijk andere willen / Philippus de Tweede / heeft beginnen te bouwen / maar nog niet voltoid is. Van buiten is deselve vierkant / maar van binnen geheel rond. Het heeft twee Galderpen met Marmersteenen Pilaren boven malkander / sijnde geheele stukken / waar van ieder pylaar twaalf honderd kroonen sou gekoft hebben / staande op elke gang twee en dertig. Nog heeft dit gebouw / of Koninglyk Kasteel / vier poozten van loutere Marmer / leggende op ieder van deselve twee steenen Leeuwen / waar by verscheiden Emblemata, Sinnebeelden / en Notæ Hieroglyphicæ, gesien worden. Op de poozt na 't Westen staan ses Marquisen / of Markgraven / die den Koning der Mooren / Chico, verslagen hebben; en boven dese siet men nog verscheide groote steenen van Jaspis staan. Van hier gaat men in het Oude Slot / of Paleis der Mooren / waar binnen een en twintig Marmersteenen Wozonnen sijn: en is het selve / behalven de uitnemende kostelykheid van het gebouw / soo groot / dat 'er wel veertig duifend man plaats in souden kunnen vinden. Voor den ingang is een Dvrc / met Marmersteenen opgetrokken / daar men sijn in baden en swimmen kan. De gang is ook van Marmersteen / daar in men aan de wand alleley Moozische en Arabische Geschiften siet. In beide de hoeken staan bedsteden der Moozische Koningen / die soo groot sijn / dat 'er in ieder van deselve wel ses personen leggen kunnen. Uit dese komt men in een ander hooge Zaal / die boven rondom Galderpen heeft / als ook beneden twee Slaaphoetsen / uit schoone Marmer gehouwen. Van hier sijn Galderpen uitwaarts gebouwt / so dat men nederwaarts na de Stad / en ook na het Veld / een seer vermakelyke uitsigt heeft.

Heerlyk
Paleis op
den Son-
nenberg.

In dese Saal plagten de Spaanse Ridderg haar Banquetten/ en Gastmalen te houden. Het Lusthuis is ook wel besiens waardig; waar van daan men in een lang vertrek / en van daar in de Badstoven/ die drie in 't getal sijn / en Marmersteenen bloeren hebben / gaan kan. Wyders komt men in een schoon vierkant Hof / el Quadro, of Los Leones genaamt / in 't midden van het welke twee groote Marmersteenen Bakken staan / die van twaalf Leeuwen gedragen worden. Elke Bak is uit een geheel stuk Marmer gemaakt. De gang / waar in honderden sebtien pijlaren staan / is met de vloer 'eenemaal van Marmer. Aan dit Hof sijn twee frappe Lusthuisen / en daar by een vertrek / in het welke een waterkonst is. Hier tegen over is een afdak / of Gallerie / daar aan twee Kamers van Marmer sijn; waar van de eene een vloer heeft / die uit een geheel stuk Marmer gehouden is / sijnde seven voet in de breedte / en eif in de lengte: wordende nog verciert met een schoone Boogaard met Oranje-Appelen. Van dit Slot verder opwaarts gaande / siet men nog het Oude Lust / of Speelhuis der Mooren. Boven op de kruin van dien Berg staat een oude Mooyzche Tempel / die tegenwoordig S. Helena genaamt word; daar de Heiligen haar namen tot een gedagtenisse / plagten aan de wand te schryben. By dese kerk sijn verscheide Tuinen / en een Regenbak / Algebe genaamt / waar in water word vergaderd / 't welk men segt / dat / gedronken sijnde / goed is om den buikloop te stillen: misfchien uit een natuurlijke oorzaak / om dat deselve van Bolus Armenia, Terra Sigillata, Lemnia, of diergelijke gemaakt is / of ten minsten daar mede toebereid. Op de andere zijde van den Berg staat een kerk / El Monte Santo, of lof Maryres genaamt, werwaarts in het voorjaar veel Beevaarden geschieden. Om dese weg op te gaan / vind men een schoone bestrate Laan / ten weersyden met boomen beplant: aldaar staan veel kruisen / elk soo verre van malkander / als onsen Saligmaker / na dat hy gegefild was / verre gegaan is. Dese kerk is boven geheel nieuw / en men segt dat 'er tien H. Bisschoppen / die van de Mooren gemarteld sijn / begraven leggen; en datse daat van de naam van Los Maryres, dat is / de kerk der Martelaren / gekregen heeft. In het derde gedeelte van de Stad siet men de Poort / waar dooz de laatsie koning der Mooren Chico, wanneer hy in den jare 1492. de Stad en het kasteel aan Ferdinand de Dyfde overgaf / na buiten ging / sijn overwinnaar biddende / dat hy dese poort wilde laten toemetsen / op dat 'er geen mensch meer uit of in mogt gaan; het welke hem sijnde toegestaan / soo is 'er sekerd die tijd ook nog een bolwerk vooz gelegd / inboegen dat dese belofte volkomen onderhouden is. Hier by boegd men / dat deselve Chico, 't welke een bynaam sijnde / soo veel als kleine te seggen is / in het uittrekken van de Stad op een heuvel klimmende / en deselve met het Slot aanschouwende / bitterlijck had beginnen te weenen; waar op sijn Moeder / in plaats van hem te

Vloer uit
een enkel
stuk Mar-
mer.

Water te-
gen den
buikloop.

Toegom-
metfelde
Poort.

vertroosten / hem dese vertwijfinge sou gedaan hebben : Niet sonder reden weent gy nu als een kind buiten de Stad , in welke gy niet als een man hebt willen vegten. In het vierde gedeelte is niets bysonders als dat het selve het derde in beelheid en in schoonheid van geboutwen niet hoeft te wijken. Dooz de rest is Granada in de Somer de vermaakteste Stad / die'er te bedenken is / en dat van wegens de heerlyke Fonteynen / die'er met duysenden in gebonden worden ; ook wegens de kostelyke Wapputten / waar in se de Wynen verkoelen : Hier van daan is het / dat de menschen van alle plaatsen in Spanjen / met meenigte by sommertijden herwaarts komen / om in deselbe haar vermaak te nemen. Maar of deselbe haar naam van een Granada-appel / waar vanse de gedaante in haar wapen / en ook in haar gelegenheid verbeeld ; of wel van de Cocco, of Cazmosin / die in het Spaans Grana genaamt word / en verl om dese Stad valt / heeft / daar over meen ik met niemand te twisten. Alhier is een Wartsbisdom / een Parlement / en een Hooge School : noytans isse met dit alles tegenwoozdig op verre na soo vermogende / nog soo wel bevolke niet / als doen'er de Doozsche Koningen haar verblijf hadden. In het Wapenhuis / 't welk booz een van de beste in Spanjen passeren mag / siet men nog verscheide Wapenen van deselbe Dooren / als Vogen / en ander schietgeweer / rykelyk met kostelyke gesceenten opgeschikt. En behalven de gene die wy reeds genoemt hebben / sijn'er nog ander booztreffelyke Geboutwen / Statuen / en andere konststukken : synde onder de laatste die van Neptuneus geensins van de minste. In het Paleis van Karel de Vyfde / andersins genaamt het Kasteel van Alcazar / is een Zaal / die men niet sonder reden de Secrete noemt / sijnde op soo konstigh een wyse gebouwt / dat men aan het eene einde van deselbe sprekende / hoe saght het ook sou mogen wesen / mits de mond digt aan de muur houdende / en de woozden distinctelyk uitsprekende / aan het ander kan gehoozd worden / sonder dat de gene die in't midden van de Zaal staan / iets daar van vernemen. Maar ik meen / dat men in het Observatorium tot Parijs / by Dierbo in Italien / tot Heidelberg / en elders diergelyke bindten waar dit laaste in den boozgaanden oorlog / met ander boozname gedenkteekenen / die in dese keurboozstelyke Stad gebonden wierden / verdoozen was. Digt by een Boozt van de Stad / die gemeenlyk de Boozt van Elvire word genaamt / siet men een Colonne van swart Marmer / met een voet en een hoofd van wit Marmer / op dewelke men gesteld heeft het beeld van de Heilige Maagt / diese noemen onse lieve Vrouw van de overwinninge ; boozts is dese Colonne ombangen met een pferen tralle / en verciert met twintig Lantaarnen / die alle nagten onstookten worden. Acht mylen buiten de Stad (want het begint tyd te worden dat wy'er uit vertrekken) in het Gebergte sijn warme Baden / in drie verscheide plaatsen in een Steenrots / die gedurig vol siedend heet water sijn / en soo vermaard / dat'er van alle kanten veel Sicken na toe gaan / die daar genesen worden.

Wonderlyk Saal in den Alcazar.

94 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

Guadix.

Tien mijlen van Granada leit Guadix, digt by den oorsprong van de Riviere Gualentin / aan een heubel in een gzoote vlakke. Se is seer groot / maar qualijk betimmerd / behalven sommige bestige Kloosters. Aan een Doort staat dese inscriptie: Colonia Accirana, waar van Plinius en Ptolomeus gewag maken. Se is over al met routwe Bergen omringd: weghalven door de koude aldaar geen Opven/ nog Oranjen-appelen aarden willen; maar Wijn/ Oest en Hooren/wel. Ferdinand de Vijfde herwonse in den jare 1489. van de Mooren.

Bala.

Bala is een Stad in het Koninkrijk Granada / behoorende onder het Bisschopdom van Guadix / en heest een oud verwoest kasteel. Een halve mijl rondom de Stad is een heerlijke / en welbebouwde vlakke. Andersins is hier niet sonderlings te sien / uitgesonderd de Heek Noestra Sennora de la Pietad; alwaar men wil dat mirakelen geschieden / maar die ik beklare noit gesien te hebben.

Ronda.

Ronda is een kleine Stad in het Koninkrijk Granada / gelegen op de Frontieren van Andalusien / tien mijlen van Gibraltar / by de Riviere Guadiera. Digt by dese Stad siet men Ronda le Veja, 't geen men houd vooz het oude Acinippo, een kleine Stad van het Hispania Batca.

Malaga,

Malaga is een Stad op de kust van het Koninkrijk Granada. Het is een Volk en Meerinkrijke Stad / hebbende een goede haven, waar na toe van alle kanten Koopluiden komen / om Wynen / en ander welsmakende Herstbrugten / die in de sonne gedroogt sijn / weg te voeren. Se is met Toornen en Bolwerken / en een Wapenhuis van allerley oorzlogs gereedschappen / wel voorszien. Se heest twee sterktens boven malkander / en men kan tussen twee muuren van de eene na de ander gaan: Het bovenste word Giblalfarra, en het benedenste Alcazava genaamt. Ook is hier een Bisdum / 't welk ahangelijk van Granada is. Men verskerd dat de Pheniciers / die deselve geboutw hebben / haar de naam van Malacha, 't welk insouten in haar taal te seggen is / gegeven hebben / en dat ter oorzake / om dat'er een grooten Kooophandel in Fisch / en gesouten Vleesch gedreven werd.

Almeria.

Almeria is een Stad op de kust van Granada / ses mijlen van het Promontorium Charidemum; of Cabo de Gales. Se werd vooz desen Abdera genaamt / en is in den jare 1147. het geweld der Mooren ontrokken. Se leid in een seer brugtbare Landstreek / en is met bergen ombangen. Se heest veel schoone Fonteynen / en een haven die door een goed kasteel beschermt word. Egter is se niet seer volkryk / en minder bermaart als doe'er de Mooren meester van waren.

Andalusien.

De laatste Provincie die wy in den ommetrek van Spanjen ontmoeten / na dat wy het selve van Gallicien beginnende hebben rond gegaan is Andalusien / of Vandalitia: sijn naam ontfangen hebbende van de Wandalen; dewelke wanneer se door de Gothen verdrreven waren / herwaarts aan weken / en naderhand gansch in Africa. Ten Oosten

Costen wordt het bepaald door Granade; ten Noorden door Murcia Castilien; ten Zuiden door de Straat van Gibraltar; en ten Westen door Portugal. Zijn lengte is van agt en veertig / en zijn allergrootste breedte van twee en twintig mijlen. 't Is seker dat dit de allerbijgzaamste Provincie van gansch Spanjen is / alles in overbloed voortbrengende wat in eenige andere Provincie gebonden word; behalven datse nog foodanige dingen uitleverd / die in andere te vergeefs gesogt worden. 't Is om dese reden / dat Andalusiën de Koorenschuur, de Wynkelder, en de Paardestal van de Koningen van Spanjen genaamt word. Selfs sijn de Bergagtige plaatsen hier niet onbygzaam / uitleberende een groote meenigte gebogelte en wildzaad / boecage voor de Paarden en Muil-Esels / &c. sijnde de eerste de gansche wereld door besaamt van wegen haar uitnemende schoonheid en geschwindigkeit: Nogh vind men in deselve Mijnen van Silber / Quicksilber / Antimonie / Kooper / Manie / Loot / &c. Van de Zekust word seer goed Zout gemaakt / en in de Zee selve een ongelooftige quantiteit van Visch gebangen: en in dese Provincie geschied de allergrootste en considerabelste Koophandel van gansch Spanjen. Se heeft een goede quantiteit Steden / van welke nogtans de navolgende wel de voornaamste sijn; te weten Seviliën, de Hoofdstad van de Provincie / Cordua, Cadix, Jaen, Ossuna, Gibraltar, Medina Sidonia, Baeca, Xeres de la Frontera, Eeija, Ubeda, Carmona, &c. Men merkt twee bysondere dingen aan in dese Provincie; het eerste / dat by na alle dienstboden / het sp Christenen of geen Christenen / hier Slaven sijn; en ten tweede / dat dese Provincie in vier bysondere Districten of Jurisdicdien verdeeld word / als 1. in dat van Cordua / 2. in dat van Seviliën / 3. in het Hertogdom van Medina Sidonia; en 4. in het Eiland van Cadix. Van het laatste hebben wy in de verhandeling van andere Provincien voorgebeelden gesien; maar van het eerste behoorden'er geene onder de Christenen / die alle door het bloed van Jesus sijn byz gekogt / gebonden te worden. Maar laat ons tot de beschrijvinge der Steden overgaan.

Desselfs gelegenheid en grootte.

Ongemeene Vruchtbaarheid.

Grootten Koophandel.

En andere bysonderheden.

Seviliën sijnde de Hoofdstad van Andalusiën / is een seer vermakkelijke / ruime / en welgebouwde Stad / gelegen aan de Riviere Guadalquivir / seftien mijlen boven sijn mond of uitlossinge / en twee en twintig beneden Cordua. Naast Madrid is het de grootste en voornaamste Stad van Spanjen; en mijn's oordeels gaats deselve in verscheide dingen verre te boven. Want om van den Koophandel niet te spreken / en dat dit de schatkamer is / in welke de rijkdommen van Oost en Westindien bewaard worden; soo isse in sulken bygzaam en aangename Landsdoutwe gelegen / dat de ouden gemeent hebben / dat hier de Euseische Velden te vinden waren. 't Is om alle dese voorgebeelden uit te beelden / dat de Spanjaarden tot een spreekwoord hebben:

Seviliën.